

واژه گردی

ناصر اسلامی

شامل بیش از هفت هزار واژه های اروپائی مصطلح در زبان فارسی با ریشه یابی آنها تا
مبدأ هند و آریائی و رابطه آنها با لغات فارسی

جلد اول

لغت ۱ - ۲۴۹

ا - البومینوری

سر شناسه: ناصر اسلامی، حسین

عنوان و پدیدآور: واژه گردی شامل بیش از هفت هزار واژه‌های اروپائی مصطلح در زبان فارسی با ریشه‌یابی آنها
تا مبدا هند و آریایی و رابطه آنها با لغات فارسی / گردآورنده حسین ناصر اسلامی.

مشخصات نشر: تهران: شعاع، ۱۳۸۵.

مشخصات ظاهری: ج.

شابک: 964 - 5901 - 28 - 6

یادداشت: قیفا

یادداشت: فارسی - انگلیسی.

یادداشت: ص. ع. به انگلیسی: H. Nassereslami. Etymology of Internationalism and European words in the persian language

یادداشت: کتابنامه.

مترجات: ج. ۱. لغت ۱ - ۲۳۹ (آ - اوزمی).

موضوع: فارسی -- واژه‌ها و ترکیبات خارجی.

موضوع: فارسی -- ریشه‌شناسی -- واژه‌نامه‌ها.

موضوع: زبان‌شناسی تطبیقی.

رده بندی کنگره: ۲۷۲/ن۲۹۲۳ PIR

رده بندی دیویی: ۲۷۲/۲

شماره کتابخانه ملی: ۸۵-۳۹۷۱۰ م

مؤسسه انتشاراتی شعاع

تلفن: ۷ - ۲۲۸۸۸۱۹۶

نام کتاب: واژه گردی ناصر اسلامی (جلد اول)

مؤلف: دکتر حسین ناصر اسلامی

ناشر: انتشارات شعاع

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول زمستان ۱۳۸۵

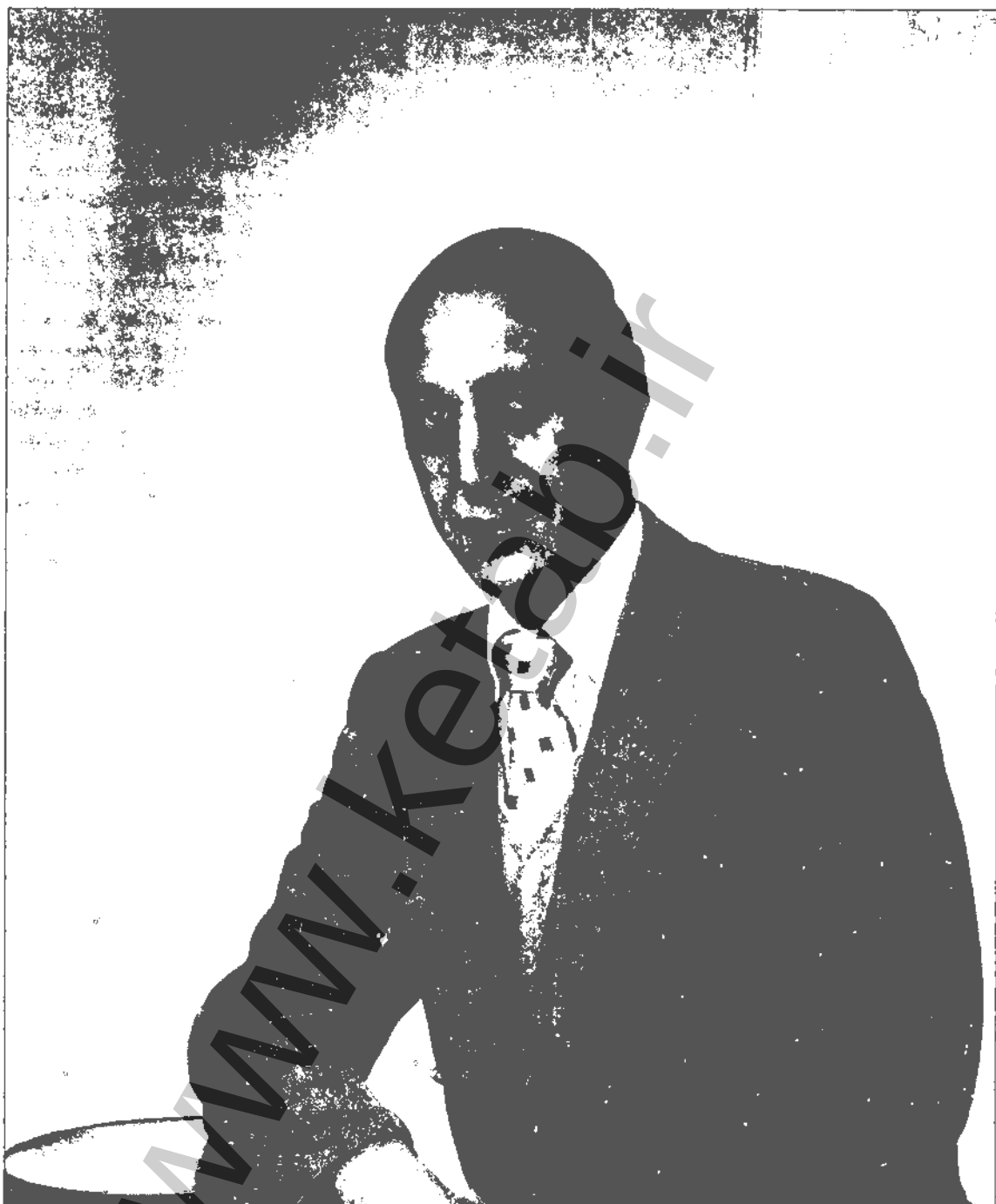
چاپ: چاپ الوند ۵۵۰۰۱۹۳۵

لیتوگرافی: امیر حسین

صحافی: بوستان منش

شابک: ۶-۲۸-۵۹۰۱-۹۶۴

حق چاپ محفوظ است.

دکتر حسین ناصر اسلامی

مقدمه

بهترین و آسانترین راه برای درک مطلب در هر رشته علمی و فهم اصطلاحات و واژه های آن، پی بردن به بطن معنی واژه ها و اصطلاحات و شناخت رابطه آنها با یکدیگر و ایجاد یک پل ارتباطی فکری است.

این شیوه فراگیری، البته در ابتدا متضمن صرف وقت و زحمت زیادی است و صبر و حوصله بیشتری را می طلبد که با شتاب و عجله سازگار نیست، لیکن صرفه جویی آینده در وقت و آسان شدن درک مطلب، زحمت و صرف وقت اولیه را بخوبی جبران میکند.

این شیوه فراگیری را من خود از اوایل تحصیل با حوصله و صرف وقت بکار می گرفتم و از نتایج رضایت آمیز آن بهره مند می شدم. این گونه فراگیری و درک معنی به ویژه زمانی آسان و دلپذیر می شد که تقریباً ارتباط همه لغات علمی را با لغات فارسی می یافتم. در ابتدا، این کار تنها برای استفاده شخصی بود ولی بعد ها در مباحثات درسی با دوستان هم رشته، این شیوه مورد توجه آنان نیز قرار گرفت، هر چند این دوستان صبر و حوصله مرا بر این شیوه پر نمی یافتند، در عین حال همواره از من می پرسیدند «این لغت اصولاً به چه معنی است؟ ریشه آن چیست و از کجا می آید؟ معنی اصلی آن کلمه است؟ ...» و نهایتاً از من می خواستند تا نتیجه بررسی های خود را در اختیار ایشان نیز بگذارم. این مهم را با علاقه پذیرفتم و به قان وعده دادم که زمانی نتیجه بررسی ها و تجسسات خود را در اختیار ایشان نیز بگذارم. این تخصص و پیگیری در معانی و اصل و ریشه لغات، به تدریج علاوه بر یک کار علمی و تحقیقی، برای من بصورت سرگرمی و تفریحی دل انگیز درآمد و مرا چنان مجذوب خود کرد و بخوبی واداشت که در تمام دوران تحصیل و بعد از تحصیل در ایام کار و فعالیت شغلی و نیز در زمان پاز نشستگی همچنان ادامه یافت و به گونه ای شد که دیگر لغات همد و همصحب و همبازی شده بودم. با آشنایی میگردم، با آنها بگردش و سفر میرفتم و برای یافتن ریشه و اصل و نسب آنها عازم کشورهای دیگر می شدم، به طوری که زمان زیادی را در کتابخانه های شهرهای مختلف مانند هامبورگ، برلین، پاریس، بروکسل، مسکو و غیره گذراندم و بالاخره اصل و نسب آنها را می یافتم.

وعده ای که به دوستان داده بودم، ابتدا بصورت جزوه ای درآمد و سپس در قالب کتابی ظاهر شد و بعد بصورت نوکتف و سه کتاب و اینک بصورت چندین مجلد مفصل درآمده است. اکنون مراتبی می آید که اینهمه زحمت و صرف وقت، تنها برای استفاده شخصی محدود بهماند و دیگران از آن بهره ای نبرند.

هر چند دوستان دوران تحصیل من، اینک بمن باز نشستگی رسیده اند و شاید خود چندان استفاده ای از آنچه در انتظار آن بودند نبرند، لیکن بی تردید این کار وسیع می تواند مورد استفاده فرزندان و نوانگاران و نیز بسیاری از محصلان و دانشجویان دیگر قرار گیرد.

البته این کتاب، تنها یک کتاب اتیمولوژی و فقط یک راهنمای لغت شناسی نیست، بلکه سعی بر آن بوده است تا ضمن تجسس و تحقیق در ریشه لغات، به معانی مصطلح، معانی ابتدائی و نهائی، مفاهیم مجازی و نیز معانی تحت اللفظی اشاره شود، از اینرو هم سهمی از کتاب لغت یا لکزیکن و نیز سهمی از کتاب دایره المعارف یا انسیکلوپدی در آن نهفته است. بدون جهت نام این مجموعه اتیمولوژی نیست، لغت نامه یا لکزیکن هم نیست، نام دایره المعارف یا انسیکلوپدی نیز بر آن نمی توان نهاد، بلکه کار تازه ای است که نام تازه ای می طلبد و ما، نام واژه گردی بر آن نهاده ایم که عبارت است از جستجو، یافتن، آشنایی، گردش، مسافرت و بالاخره دوره گردی با واژه و همراه واژه.

از اینرو سخت امید دارم که این مجموعه بتواند مورد استفاده افراد مختلف در موقعیت های گوناگون قرار گیرد و سهمی در خور بهره وری طیف های مختلف، از جمله دانش آموزان، دانشجویان، فارغ التحصیلان و محققان دانشگاهی و غیر دانشگاهی برای خود بیابد. همچنین قابل استفاده و آماده سازی برای تحقیقات بیشتر در این زمینه باشد و نقش خود را در ارتقاء سطح دانش عمومی، به ویژه لغت شناسی ایفا کند.

البته یقین دارم که این اثر نقش به سزایی در آسان کردن فراگیری زبتهای اروپائی رمانی و آنگلوساکسون و نیز زبتهای علمی، همچون لاتین و یونانی ایفا خواهد نمود، همچنانکه رابطه معانی بسیاری از واژه های فارسی را با یکدیگر روشن خواهد ساخت.

کسانی که نسبت به ریشه شناسی لغات آگاهی دارند، بخوبی می دانند، که برای تألیف یک کتاب ریشه شناسی سالیان متمادی، وقت و فرصت لازم است. این مجموعه با این وسعت از این قاعده مستثنی نبود، به گونه ای که هنگام سپردن مراحل اولیه این تخصص و تحقیق خود را در ای بی کرانه ای غوطه ور دیدم که سبیل آن نا پیدا می نمود.

در نخستین جلد، که به تحلیل و تجزیه و ترکیب و قبول یکی از دوستان اهل فن به تشریح و جراحی تنها نویسنده و پنجاه واژه پرداختم، مجلدی چنین حجیم فراهم آمد. از آنجا که مجموعه این تحقیق و بررسی، تعدد واژه هایی را بالغ بر هفت هزار در بر میگیرد، پیش بینی حدود بیست و پنج مجلد را اجتناب ناپذیر می کند که امید آن می برم با کمک و همکاری دوستان اهل فرهنگ و مسئولان نشر علم ادب، این کار به آسانی میسر گردد.

بدیهی است با پیشرفت علم و صنعت و تکنیک جدید و پیدایش رشته های جدید علمی و حیطه های نوین دانشی، لغات واژه ها نیز نویه نو متولد می شوند به طوری که باید همواره به دنبال واژه های جدید بود. در پایان تنظیم این مجموعه، واژه های جدیدی متولد شده بودند. و با در حال تولد بودند. که طبعاً در این کتاب بررسی نشده اند. در عین حال، چون در این اثر، سعی بر آن بوده است تا لغات از روی ریشه و پیدایش و حلقه ارتباطی آنها فهمیده شوند، با اندکی غور و جقت و قدرت تصور میتوان از شرح لغات قدیم و تفکر در ریشه واژه های خویشاوند، به معنی لغات جدید و نو زد نیز پی برد و حتی این کار می تواند بخشی از علاقه و تفریح دوستداران این حیطه را پر کند و هر کس تا اندازه ای میتواند ذوق و حتی علاقه و تفنن در لغت شناسی پیدا کند.

حلقه ارتباطی و زنجیره ای بسیاری از لغات اروپائی مصطلح در ایران، نامعلوم شده و بابه گونه ای بطور ناقص و بریده بریده و در بسیاری از کتب فقط بطور حدس و گمان و نا معلوم ذکر شده است. این حلقه مفقوده و یا اطلاعات ناقص و ارتباط مخدوش میان لغات فارسی با زبتهای اروپائی موجب شد که بسن این حلقه و تکمیل آن، زمان درازی را به خود اختصاص دهد.

هر گروه از لغات بیگانه واژه های خارجی رایج در زبتهای مختلف، منشأ و زانگاه خاص دارند که می باید ریشه آنها در همان زبان جستجو شود مثلاً واژه های مربوط به موسیقی و بانکداری بیشتر از زبان ایتالیائی گرفته شده اند، مانند: آجیو *agio*، آداجیو *adagio*، آجیو *agiotage*، آندانت *andante*، آلتو *alto*، آلتو *allegro*، اپرا *opera*، نو، ر، می، فا، سو، لا، سی *do, re, mi, fa, so, la, si* و بکروت *banqueroute* و غیره.

اصطلاحات سیاسی اکثر از زبان فرانسه گرفته شده اند مثل: پلیتیک *politique*، دیپلمات *diplomate*، دیپلماتیک *diplomatique*، کوردیپلماتیک *corps diplomatique*، آتاشه *attaché*، کابینه *cabinet*، بورژوازی *bourgeoisie*، بورژوازی *bourgeoisie*، کونتا *coup d'état* و غیره.

بسیاری از لغات رایج مربوط به اتومبیل در ایران از زبان روسی برآمده اند مثل: بلک *bak*، بکسل *buksir*، زاپاس *sapas*، برزنت *brezent* و غیره.

لغات اساطیری بیشتر از یونانی گرفته شده اند. لغات جدید تکنیک، کامپیوتر و مربوط به تکنیک دیجیتال اکثراً از زبان انگلیسی وارد زبان فارسی شده اند ولی ارتباط همه این لغات را با زبان فارسی قدیم و جدید می توان با پشت کار و بررسی پیدا کرد، که این کار وظیفه اصلی این مجموعه بود.

لغاتی بنام واژه های انترناسیونالیسم وجود دارند که در همه کشورها با معنی و تلفظ یکنواخت به کار برده می شوند. در اکثر کشورها لغات بومی یا ناسیونال برای جایگزینی آنها وجود ندارد. از آن جمله می توان به لغاتی مانند سیگار، تلفن، رادیو، سینما، تئاتر، موزیک، الکتریک، دکتر، اوتومات و مانند آن اشاره کرد. با افزایش روز بروز ارتباط کشورها با یکدیگر و وسایل ارتباطی جمعی و تکنیک و تکنیک دیجیتال روز به روز بر تعداد این لغات انترناسیونالیسم افزوده می گردد.

هدف مجموعه حاضر، در وهله بررسی لغاتی است که از زبانهای اروپایی وارد زبان فارسی شده و در این زبان مصطلح گشته اند. در عین حال چون زبان فارسی از خانواده زبانهای هندواروپایی و هندوآریایی است، در ضمن جستجو و بررسی تقریباً کلیه لغات واژه های زبانهای اروپایی بر خورد می کنیم.

پس از آنکه بررسی بزودی در می یابیم که واژه های خارجی اروپایی وارد در زبان فارسی اکثراً نمونه خاص واژه های خارجی هستند و غیر از زبان فارسی در بیشتر زبانهای دیگر نیز به شکل واژه های خارجی وارداتی مصطلح شده اند.

در اینجا لازم به ذکر است که واژه های عربی وارد شده در زبان فارسی بحثی جداگانه دارند. زبان عربی از خانواده زبانهای هندوآریایی و هندواروپایی نیست و در اینجا نیز مورد بررسی ما می باشد. زبان عربی از خانواده زبان سامی و حرامی است که در کشورهای عربی، ایران، اسرائیل، مصر و شمال آفریقا تکلم می شود.

با وجود آن که زبان فارسی تا حد زیادی تحت تاثیر زبان عربی قرار گرفته و حتی می توان از اختلاط این دو با یکدیگر سخن به میان آورد، ولی از لحاظ ریشه و پیدایش هیچ نوع خویشاوندی باهم ندارند. زبان فارسی با زبان های لاتین، یونانی، انگلیسی، فرانسه، ایتالیایی، آلمانی، روسی، اسپانیایی و این ترتیب حتی با زبانهای لاتین جنوب آمریکا خویشاوندی بیشتری دارد تا با زبان کشورهای همسایه ایران مانند زبانهای عربی و ترکی. از اینرو و جهت خویشاوندی نزدیک پس از ریشه یابی برای فارسی زبانان درک زبانهای لاتین و اروپایی آسانتر است تا درک زبان عربی که از خانواده زبانهای عربی و سامی و آرامی و آشوری و کده ای و فنیقی و سریتی است.

بررسی در این مورد یعنی در مورد لغات عربی رایج در زبان فارسی باید به اهل تخصص در این فن و صاحب نظران زبان عربی واگذار شود. ما در اینجا فقط به بررسی واژه های خارجی غیر عربی می پردازیم که وارد زبان فارسی شده اند و واژه های اروپایی وارد در زبان فارسی را در قالب خویشاوندی خانواده آنها یعنی در چارچوب زبانهای هندواروپایی بررسی خواهیم کرد.

خویشاوندان خانواده زبانهای هندوآریایی و هندواروپایی بطور کلی در مختصر عبارتند از: ایرانی، هندی، سانسکریت، ارمنی، آلبانیایی، انگلیسی، آلمانی، اسپانیایی، ایتالیایی، اسلاوی از جمله بلغاری، صربی، کرواسی، چک، لهستانی، روسی، زبان کشورهای بالتیک، و زبان کشورهای اسکاندیناوی (غیر از زبان فنلاندی که خویشاوند با زبان مجاری و ترکی است). ترکی، مجاری، فنلاندی و مغولی از خانواده زبان آلتی هستند.

تفحص خود را با لغت زبان فارسی آغاز می کنیم و پس از چند دیدار دوره با خویشاوندان این خانواده بزرگ، ریشه یابی قرا تا ریشه هندوآریایی و هندواروپایی ادامه می دهیم و دوباره به زبان فارسی قدیم و از آنجا به زبانهای امروزی این خانواده هندواروپایی مانند فرانسه، انگلیسی، آلمانی، اسپانیایی، ایتالیایی و روسی باز می گردیم. رابطه و خویشاوندی آنها را با یکدیگر با بررسی می کنیم. در ضمن این بررسی گاه بلغاتی از خانواده های غیر هندواروپایی مانند عربی، ترکی، ژاپنی و چینی، و زبان سرخپوستان بومی آمریکای جنوبی نیز برخورد می کنیم که بررسی این واژه ها فقط به صورتی مختصر و گذرا انجام می دهیم.

از زبانهای عربی و عربی تنها لغاتی بررسی می شوند که به عنوان لغت خارجی در کلیه زبانهای اروپایی امروز متداول شده اند مثل: *alambique* (آلامبیک)، *alkaloid*، *alkali* (قلیایی، القلیانی)، *abelmosk* (حب المشک)، *admiral* (امیرال)، *artichoke* (آرتیشوک)، *alchemy* (الکیمی)، *alcohol* (الکحل)، *algebra* (الجبر)، *alizarin* (آلیزارین)، *amalgam* (آملگام)، *aniline* (آنیلی)، *azimuth* (آسموت)، *elixir* (الکسیر)، *realgar* (رئج الغار)، *benzine* (بنزین)، *gala* (خلعت)، *hashish*، *cipher* (شفر)، *chiffre* (صفر)، *café*، *jupe* (جبه)، *mazout* و غیره.

از خانواده کشورهای آسیای دور مثل چین و ژاپن: لغاتی مانند: چای، *tea*، کائولین *kaolin*، بونسای *bonsai*، گیشا *geisha*، هاراکیری *harakiri*، جودو *judo*، کاراته *karate*، کیمونو *kimono*، گینگو *gingko*، گینزنک *ginseng* و غیره بررسی خواهند شد.

از زبان سرخپوستان آمریکای جنوبی به واژه هایی مانند: آلیاکا *alpaca*، شنین *quinin*، کاکائو *cacao*، لاما *lama*، آکائو *acajou*، کورار *curare*، کولا *cola*، کوکائین *cocaine*، کلوچوک *caoutchuc*، پوما *puma*، شکلات *chocolat*، تباکو، *tobacco*، تومات *tomate* و غیره خواهیم پرداخت.

در این مجموعه سعی بر آن بوده است تا همراه خواننده و همپای لغت، یک دوره مسافرت کامل بسوی پیدایش وریشه لغت انجام پذیرد و از آنجا، از طریق ریشه هندوآریایی یا هندواروپایی و از راه لغات قدیم فارسی به زبتهای اروپایی امروزی بازگردیم و رابطه آنها را با لغات فارسی و زبتهای دیگر بررسی کنیم.

برای آسانی کار خواننده، سعی شده است که حتی المقبور به صفحات و مجندات دیگر این کتاب و یا به کتابهای دیگر ارجاع داده نشود و یا در حداقل ممکن این کار صورت گیرد. از اینرو برای هر واژه پرونده ای جداگانه تشکیل شده و بحث و تشریح هر لغت به طور کامل در همان پرونده و مستجا انجام می شود و پرونده آن در همجا بسته می گردد.

چنانچه در پاره ای موارد تجزیه و تحلیل یک پیشوند یا پسوند یا نکته دیگر دوباره و سه باره و چند باره بار تکرارهایی صورت گرفته، به این منظور بوده است که خواننده را از ارجاع بمواضع دیگر و گسستن رشته فکر او بازداریم تا بتواند بدون مراجعه به مراجع دیگر، همراهی خود را در این سفر به زانگاه و تغییر صورت لغت بدون مزاحمت ادامه دهد و از دنباله گیری مطلب منحرف نگردد.

با این روش فرا گیری و آشنایی با واژه های یک زبان، به یک مشقه تفریحی و حتی سرگرمی لذت بخش تبدیل خواهد شد، به جای آن که فراگیری یک وظیفه خسته کننده و ملال آور شود.

همانگونه که اشاره شد هدف اصلی از این تلفص وریشه یابی، آسان سازی راه فراگیری لغت از طریق ارتباط ریشه ای و آشنایی با لغات تشعابی دیگر است که بدین ترتیب منطق فراگیری را تسهیل می سازد. به عنوان مثال لغت فارسی شترنج یا شترنگ را، که برای همگان واژه ای آشناست ذکر می کنیم که چگونه می توان از راه پیگیری ریشه و تشعابات این لغت به معنی و مفهوم بسیاری لغات دیگر در زبان فارسی و نیز به مفهوم بسیاری از لغات زبتهای اروپایی و اصطلاحات علمی پی برد.

لغت شترنج و شترنجی در فارسی به زمینه و اشکال چهار گوش و چهارخانه یا به بازی بر روی تخته ای با زمینه چهارخانه چهارخانه، گفته میشود. لغت شترنج از دو قسمت تشکیل شده است: از شتر یا چتر به معنی چهار و انگ به معنی گوشه.

از هر کدام از این دو قسمت میتوانیم به لغات بسیاری راه پیدا کنیم:

از قسمت اول چتر، در فارسی چهار، در زبان پهلوی چهار، اوستا چتورا *tchatura*، روسی چتر *tcheter*، هندوآریایی کتور *ketuer*، لاتین کواتور *quattuor*، ایتالیایی *quattro* کواترو، فرانسوی کتر *quatre* را می توان یافت.

از این راه فهم بسیاری لغات دیگر آسان میشود مانند: لاتین کوالات *quadratum* به معنی چهار گوش، لاتین کوادرانگل *quadrangulus* (چهار گوش)، فارسی قدیم چتورت *tchetwert* به معنی یک چهارم روسی چتور *tchetwert* (یک چهارم لوتر)، انگلیسی کوادرانیک *quadratic*، فرانسه کاره، کارو *carre*، (چهار گوش)، انگلیسی کوارتت *quartette* (چهار نفری)، لاتین کارانتینه *quarantina* (فرنطینه، توقف چهل روزه)، فارسی چهار پا، پهلوی چهارپاد و فرانسه کادروپد *quadrupède* (چهارپا)، فرانسه کادر *cadre* (چارچوب)، فرانسه اسکادرون *escadron* (در چهارچوب یک گروه)، لاتین کاروس *carrus*، انگلیسی کرت *cart* (چهارچرخه)، انگلیسی کارلر *car* (اتومبیل)، کارنوال *carnaval* (تراصل کشتی بر روی چهارچرخه)، فرانسه کاروسری *carrosserie* (اتاق اتومبیل)، شارژ *charge* (بر ماشین کردن)، کاریکاتور *caricature* (زیادی بزرگ کردن)، کورس *cours* (سوار، راه سوار)، کنکور *concours* (باهم مسابقه گذاشتن، مسابقه سوار) و همچنین بسیاری لغات علمی و مصطلح دیگر که در زبتهای هندوآریایی رایج است.

به همین روش از قسمت دوم لغت شترنج یا شترنگ - انگ - میتوان به معانی لغات بسیار دیگری پی برد:

پهلوی انگال *angal* به معنی قلاب، گوشه، شترنگ به معنی چهار گوش لاتین آنگول *angulus* به معنی قلاب، گوشه، زاویه، انگلیسی آنجل *angle* تلفظ می شود.

فرانسه تری آنگل *triangle* به معنی سه گوش، کادرانگل *quadrangle* به معنی چهار گوش.

پیشوند انگول، آنگلو *anglo*، انگلو *angul* به معنی انگلیسی (ملتی که در اصل از گوشه و زاویه ساحلی دریای شمال به انگلستان کوچ کردند)، انگلاند *England* (سرزمین آنگولها، سرزمین انگلیسیها)، آنگلو فیل *anglophilic* (نوستالژیک انگلیسیها)، آنگلو فوبی *anglophobie* (ترس از انگلیسیها)، آنگلو سکسون *anglo-saxon* (قومی دیگر از آنگولها).

در اوستا آنگ *ang*، در یونانی آنگوس *angos* به معنی گوشه، پهلوی انگال *angal* به معنی قلاب، یونانی آنکوس لاتین آنگول *angulus*.

یونانی آگکورا *agkura* فرانسه آنکر *ancree*، لاتین آنکورا *ancora*، انگلیسی آنکر *anchor* به معنی لنگر (قلاب).

یونانی آنگوس *angos*، لاتین آنگیو *angio* به معنی رگ، عروق، آنژیوگرافی *angiographie* (عکسبرداری از رگها، آنژیولوژی *angiologie* (تخصص در عروق) و همچنین لغات فراوان دیگری از کلمه آنگ به معنی قلاب، گوشه و زاویه مشتق میشوند.

بستگی و خویشاوندی بسیاری از لغات و رابطه آنها با یکدیگر به علت تغییرات زیادی که در ظاهر و شکل آنها ایجاد شده است در نظر اول نا آشکارا است و رابطه آنها تنها پس از پیدا کردن زنجیره رابط میانه آشکار میشود. مثلاً رابطه لغت فارسی چهار و انگلیسی فور *four* (چهار) تنها بعد از مشاهده رابطه ترکیبی معنی روشن میشود: فارسی چهار، پهلوی چهار، اوستا چتورا *tchatura*، هندوآریایی کتور *ketuer*، لاتین کواتور *quattuor*، گوتیک فودور *fiodwor*، انگلیسی قدیم فوور *fewer*، انگلیسی جدید فور *four*.

با مشاهده یک مثال بهتر میتوان تغییر و تبدیل، مسافرت لغات از مرزها، پیروی و جوانی آنها، بریده شدن و ناقص و معیوب شدن آنها را ملاحظه کرد. در طول سالیان دراز، عمر لغات کوتاه میشود، پیر میشوند، ناقص میشوند، از بین میروند، معنی خود را عوض میکنند و یا بصورت یک لغت تازه دیگر ظهور میروند. حتی در طول یک نسل شکل و معنی لغت عوض میشود و لغتی که برای پدران مفهومی داشته اند چه بسا برای فرزندان، بیگانه و نا مفهوم جلوه کنند و به اصطلاح از دور خارج شده بنظر میروند. با هر عکس واژه های نسل جوان، برای پدران، دیگر قابل درک نیستند، یا مفهوم دیگری دارند. هر نسل و هر ملتی و هر نسل در هر ملتی، مطابق سلیقه و طرز تفکر خود در لغات، تغییراتی میدهد و سرانجام گاه از لغت اولیه جز چند قطعه ناقص چیزی بر جای نمی ماند.

اسم خاص اصولاً باید کمتر تغییر شکل دهد، اسم باید اسم بماند و یک شخص در همه جا بیک نام خوانده شود، اما با مشاهده مثال زیر میبینیم که حتی اسم خاص مورد تغییرات مکانی و زمانی و نیز سلیقه ای قرار میگیرد.

اسم عربی یحیی از عبری یوحنا با لغت انگلیسی جک Jack در ابتدا هیچ شباهتی نشان نمیدهد، اما با مشاهده زنجیره ارتباط میانه، خویشاوندی و رابطه آن روشن میشود. عربی یحیی از عبری یوحنا Yohann، یونانی ولاتین یوهانس Iohannes، آلمانی یوهن Johann، اسپانیایی خوان Juan، فرانسسه ژان Jean، انگلیسی جون John و جونی Jonny، با بطور عامیانه جک Jack که شکل انگلیسی آن است و معمولی است برای افراد مختلف، لطیفه های بسیار، مشاغل و ابزار و ادوات فراوان.

نیز شکل هلندی آن یکنک Janek که ابتدا به مهاجرین هلندی آمریکا گفته میشد (زیرا در میان آنان این اسم فراوان بوده است)، سپس لغت باتکی معمولی شده است که ساکنین شمال آمریکا را بدان می خوانند.

همچنین شکل اسپانیایی آن، خوان Juan است که از آن اسامی و مسماهای دین ژوان و دین ژوتیسیم و شبیه آن گرفته میشود. هنگامی که اسامی خاص، چنین تغییراتی را تحمل کنند، بی تردید لغت دیگر متحمل تغییرات بیشتری خواهند شد و نیز تغییرات معنایی افزون تر خواهند داشت.

این تغییرات گاه به علت تغییرات فکری و تحولات سلیقه ای یک نسل با نسل دیگر است و گاه به دلیل تغییرات در تفکرات و اقوام مختلف. گاهی نیز این تغییرات و تحولات در اثر گذشتن یک واژه از مرز یک یا چند کشور صورت می پذیرد و یا به دلیل تحمل تغییر تلفظ و یا اشکال نوشتاری.

مثلا انگلیسی ها «ژ» را «ج» تلفظ میکنند، آلمانیها «ژ» را به «گ» تبدیل میکنند، در زبان اسپانیایی «ژ» به «خ» بدل میشود، در عربی «گ» «ق» تلفظ میشود، اروپائیان قلابه تلفظ «ق» نیستند و اعراب «ژ» را تلفظ نمی کنند. فرانسویان حرف «ح» را در ابتدای کلمات به تلفظ نمی آورند. روسها «ح» ندارند و آنرا به «گ» مبدل می سازند. در زبان اوستا حرف «ل» توسط حروف دیگری مثل «س» یا «ر» جانشین می شده است، چینی ها بجای «ر» حرف «ل» را تلفظ میکنند و همینگونه هر ملتی بنا به سلیقه و توانایی یا ناتوانی خود لغات را تغییر میدهد و چه بسا در آخر، از شکل لغت اولیه لغت جز یک باقیمانده نماند، چیزی بر جای نمی ماند.

در این واژه گردی که در پیش روی شما است سعی شده است تا با رعایت و روشن کردن این مطالب و آسان ساختن پیگیری حلقه ارتباطی، کارفرآگیری لغات زبان های خارجی و اصطلاحات علمی هموار و آسان گردد. البته این کار با این حجم و وسعت نمی تواند خالی از نقص و نارسایی باشد. مجلد نخست، قدم اول است و امیدوارم در مجلدات بعدی حتی المقدور، عیب ها و نارساییها بر طرف و یا کمتر شوند.

در اینجا مناسب است از همکاری و کمک افرادی تشکر کنم که بی تردید بدون کمک آنها، اتمام این کار شروع شده، ناممکن می نمود. در وهله نخست از همسرم برزیت سپاسگذارم که با صبر و حوصله در تعلم این مدت زحمات زیادی را متحمل شد و در فراهم آوردن وسائل و مراجع کمک شایانی کرد.

و نیز از دوستانی سپاسگزاری میکنم که مشوق من در این کار بودند. همچنین تشکر فراوان خود را نسبت به آقای محدث زاده ابرازی دارم که در کار نشر این مجلد و چاپ و پخش آن از هیچ کوشش و کمک دریغ نداشت.

روش استفاده از این کتاب:

لغات به ترتیب الفبای لاتین تنظیم و مرتب شده اند.

در فهرستی در ابتدای کتاب، لغات به ترتیب الفبای فارسی با شماره لغت و شماره صفحه نوشته شده اند. در ابتدا معنی مصطلح هر لغت در کشور مبدأ و در کشورهای دیگر و همچنین در ایران نگاشته شده است که معانی لغات گاهی در کشور مبدأ نسبت به کشورهای دیگر متفاوت است. در جلوی بسیاری از لغات در پرانتز معنی تحت اللفظی و تجزیه شده لغت آورده شده که با معنی مصطلح، کاملاً متفاوت است. این کار به منظور آسان شدن درک اصل لغت و بر قراری ارتباط معنایی صورت گرفته است. پس از آن هر لغت ترکیبی، به اجزاء آن تجزیه شده و هر کدام از اجزاء، جداگانه با اصل و منشأ و ریشه و معنی و معنی مبدأ نوشته شده است. در تجزیه و تحلیل اجزاء لغات نیز سعی بر آن بوده است که حتی الامکان حلقه ارتباطی روشن شود. در صورتی که این توضیح، ناکافی یا نا مفهوم بنماید، خواننده می تواند تحت شماره و شرح لغت به شرح کامل آن مراجعه کند.

سپس لغت خویشاوند هر جزء لغت شرح داده شده است. البته هر لغت، خویشاوند بیشتری دارد که ذکر همه آنها نا ممکن می نمود ولی لغات خویشاوند متداول حتی المقدور ذکر شده اند.

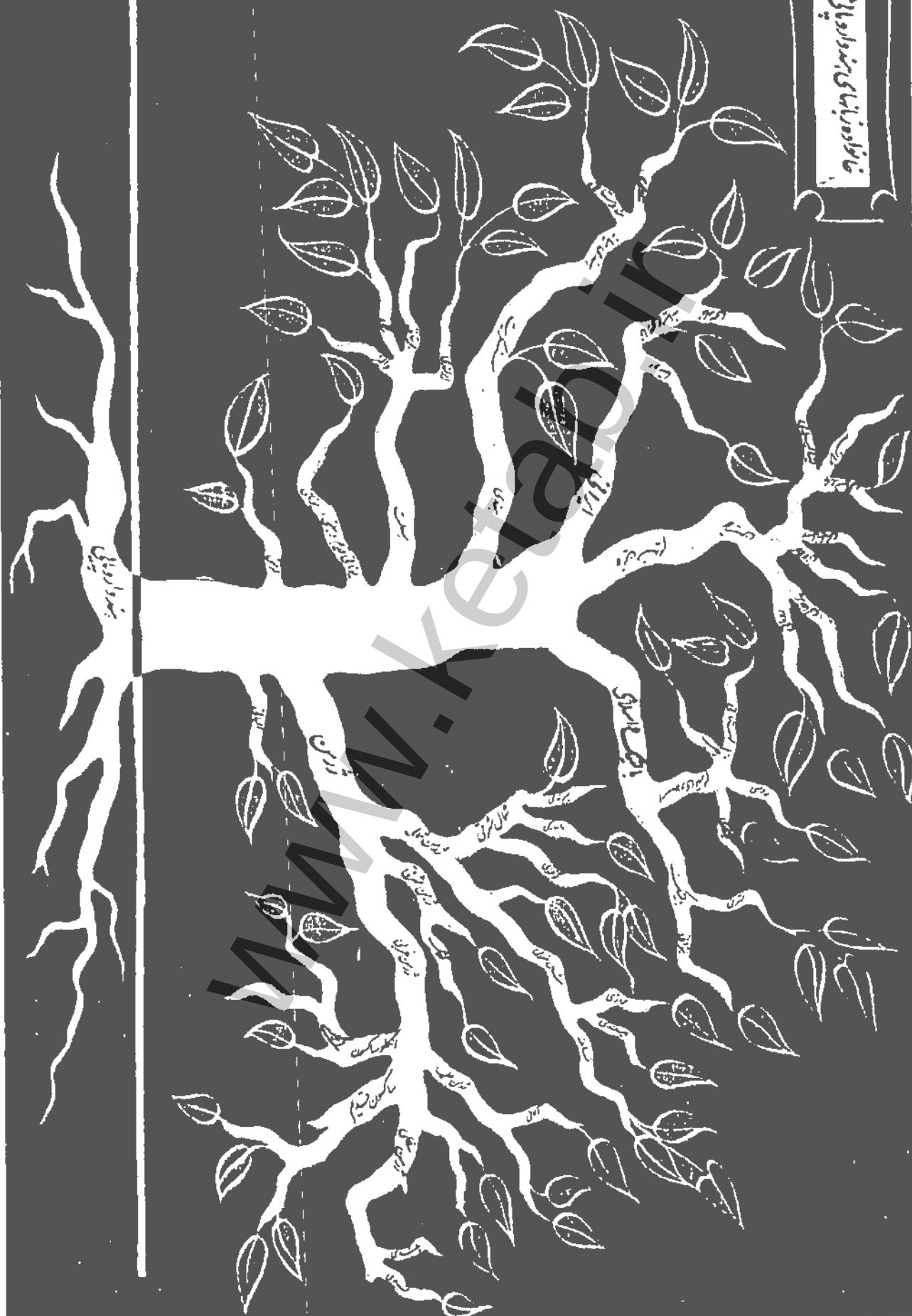
در تشریح لغات، کوشش شده است تا رابطه هر لغت با لغات فارسی امروز روشن شود که برای این کار اکثراً یک گردش طولانی در زینتهای جدید و قدیم دیگر لازم بود.

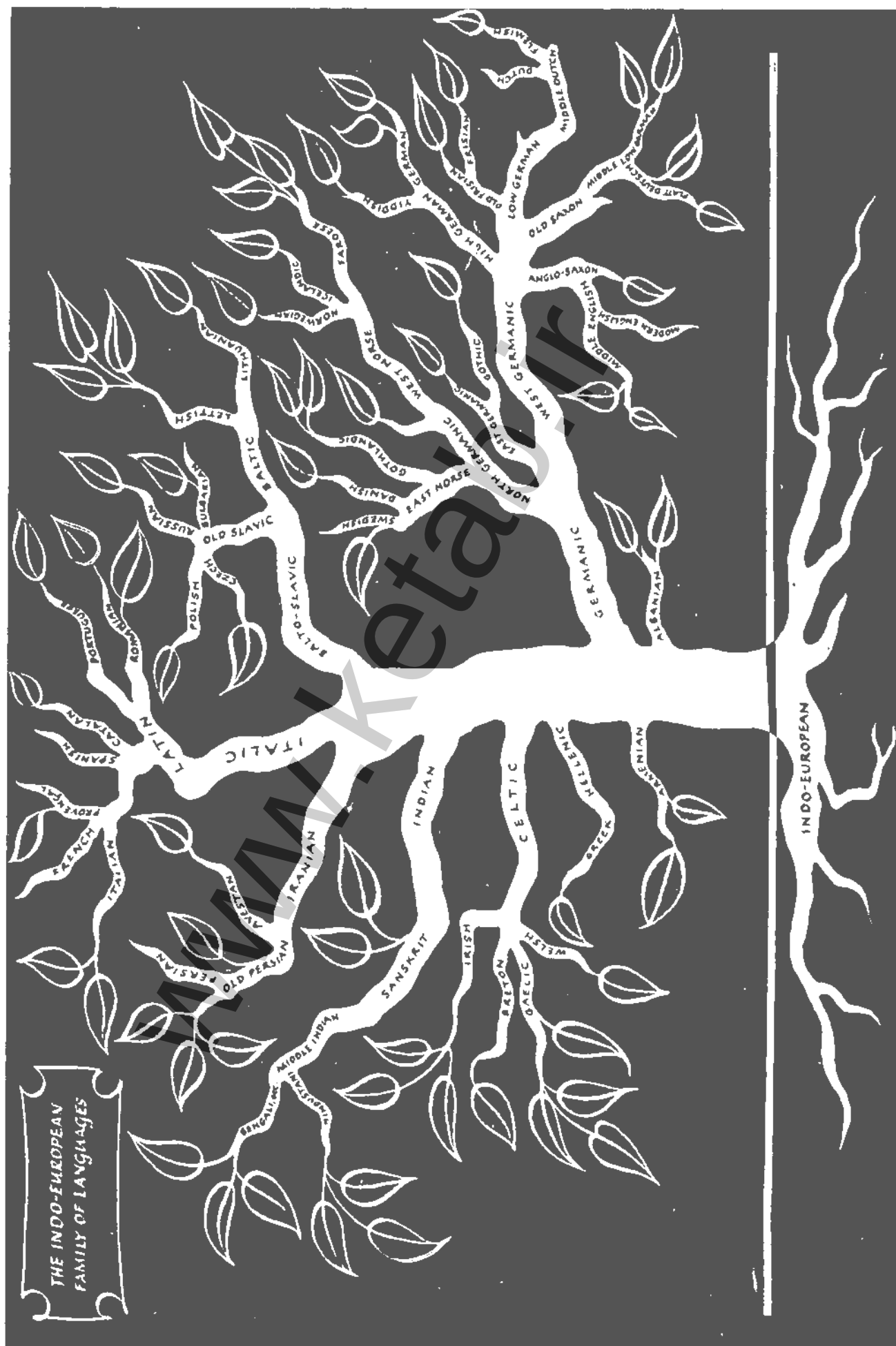
در جلوی برخی لغات روسی (S.S) آمده، در اینصورت حرف S در کلمات مربوطه «ز» خوانده میشود.

دکتر حسین ناصر اسلامی

هامبورگ بهمن 1385، فوریه 2007

خانواده بنامای هندو و اروپائی

منابع فارسی

- برهان قاطع : محمد حسین بن خلف تبریزی
فرهنگ آلمانی فارسی: فرامرز بهزاد
فرهنگ ایتالیایی فارسی: دکتر روزا ماریا گریفونه آزمون، دکتر مهوش حمیدی نظامی، استاد نصرالله نیک بین
فرهنگ فارسی ایتالیایی: دکتر روزا ماریا گریفونه آزمون، دکتر شانتهال بناپور
فرهنگ بروخیم
فرهنگ بزرگ خیام
فرهنگ پزشکی چهار زبانه انگلیسی، فرانسه، آلمانی، فارسی: دکتر حسن میردامادی
فرهنگ جامع فارسی آلمانی: بزرگ علوی - هینریش ف- یونکر, (Heinrich F. J. Gunkel)
فرهنگ فارسی پهلوی: بهرام فره وشی
فرهنگ زبان پهلوی: بهرام فره وشی
فرهنگ فارسی عمید: حسن عمید
فرهنگ فارسی روسی: یوری روبینچیک (Yuri Rubintchik)
فرهنگ فارسی اسپانیایی و اسپانیایی فارسی: دکتر کامروز پارسای
فرهنگ روسی فارسی (Russiko- Persidskii slawar): اوفچینیکوا، فروغیان، بدیع
لغتنامه دهخدا: علی اکبر دهخدا
فرهنگ کامل انگلیسی فارسی: دکتر عباس آریانپور کاشانی
The new unabridged english – Persian dictionary : by Abbas Aryanpur (Kashan)
لغتنامه فارسی انگلیسی: اشتاینگاس
Steingass : Persian - English Dictionary
فرهنگ لاروس عربی فارسی: سید حمید طبیبیان
فرهنگ مردوخ کردی فارسی عربی: شیخ محمد مردوخ کردستانی
فرهنگ نفیسی: دکتر علی اکبر نفیسی
واژه نامه بزرگ آلمانی فارسی: آریانپور
واژه های اوستا: احسان بهرامی
واژه نامه پزشکی انگلیسی فارسی: دکتر م. هوشمند
- جلد 1 - 5
جلد 1 - 2
جلد 1 - 2
جلد 1 - 2
جلد 1 - 50
جلد 1 - 5
جلد 1 - 2
جلد 1 - 2
جلد 1 - 5
جلد 1 - 4

Altiranisches Wörterbuch: Bartolomae	
The American peoples encyclopedia Corlier incorporated New York	volume 1 – 23
Biologie: Strauß Dobers	
Blumen vor dem Objektiv: Anna Jankowska, Tadeusz Jankowski	
Bolshaija Sowetskaija enciclopedia: Sowetskaija	Band 1 - 30
Brockhaus die Enzyklopädie : F.A. Brockhaus Leipzig – Mannheim	Band 1 – 32
Brockhaus Enzyklopädie: Brockhaus Wiesbaden	Band 1 - 20
Bulgarski etimologitschen Retschnik, I-Krepija	Band 1 - 3
CASELL's German – english, English German dictionary	
The century dictionary Thimes London	volume 1-8
COMPACT Italienisch – Deutsch, Deutsch – Italienisch: Compact Verlag	
Das große Bilderlexikon der Tiere: V. J. Stanek	
Das große Wörterbuch Spanisch – Deutsch, Deutsch – Spanisch: Tandem Verlag	
Das große Deutsch - Russisches Wörterbuch: Bolshoi	
Das große Deutsch - Russisches Wörterbuch: Verlag Russische Sprache Moskau	Band 1 - 3
Das kosmobuch der Wildpflanzen: Roger Phillip	
Das Kosmobuch der Bäume: Roger Phillip	
Deutsches Fremdwörterbuch: Walter de Gruyter Verlag Berlin- New York	Band 1 - 6
Deutsch Makedonisches Wörterbuch: G. Miloschew, Br. Gruik, L. Aleksowski	
Deutsch - Lateinisches Wörterbuch: Buch und Zeitverlags GmbH	
Deutsch Russisches Wörterbuch : Hans Holm Bielefeld	Band 1 – 3
Deutsch - Russisch, Russisch - Deutsches Wörterbuch: Onslow	
Deutsch - Türkisches Wörterbuch: Karl Steuerwald	
Dictionaire étymologique Larousse: Albert Dauzat, Jean Dubois, Henri Mitterand	
Dictionaire générale de la langue française: Harzfeld, Darmester	Band 1- 2
Dictionaire de l'ancienne langue française : F. Godefroy	
Diccionario Alemán - Espanol, Espanol – Alemán: Emili M. Martinez Amador	Band 1 - 2
Diccionario Enciclopédico: Olympia Ediciones	
Dictionarium Museologicum: engl. Franz. Span. Rus. Deutsch, Bulg. Czech. Dan. Finn. Nederl. Esperant Ung. Ital. Pol. Port. Rum. Serbokr. Schw.	
Dictionary of medicine German English: Nöhring	
Dictionary of plant names: Stearn	
Die griechische Wörter im Latein: Dr. Fr. Oscar Weise	
Die große Enzyklopädie des Tierreiches, VÖGEL: Dr. Rer. Nat Gottfried Mauersberger	
Die grosse Sanosi Wörterbuch Italienisch – Deutsch, Deutsch – Italienisch	
Dizionario Italiano - Tedes, Tedesco Italiano: Emilio Bidoli/ GuidoCosciani	Band 1 - 2
DUDEN das Herkunftswörterbuch: Bibliografisches Institut Mannheim, Dudenverlag	
DUDEN das Fremdwörterbuch: Bibliografisches Institut Mannheim, Dudenverlag	
DUDEN Das große Wörterbuch der der deutschen Sprache: Dudenverlag	Band 1 - 8
EDAF: new comorehensive English – Spanish dictionary	volume 1 -2
EDAF nuevo diccionarioEspanol – Ingles: EdDAF Edicones	volume 3 - 4
Elsevier's dictionary of Greek and Latin word constituents, Latin- Greek- English- Deutsch- Neugr.	
Elsevier's Medical dictionary A. Sliosberg Engl. Amerik. Franz. Ital. Span. German	
Elsevier's Russian dictionary	volume 1 - 4
Enciclopedia Einaudi	Band 1- 16
Enciclopedia Italiana: Instituto della enciclopedia italiana	Band 1 - 35
Enciclopedia universalis ilustrada: Jose Espada Editor Barcelona	Band 1 - 70
Encyclopaedia Britannica Grolier	volume 1 - 29
Encyclopedia Americana	volume 1 - 30
Encyclopedia iranica: edited by Ehsan Yarshater	volume 1-12
Englisch - Deutsch, Deutsch – Englisch Wörterbuch: Orbis Verlag	
Englisch - Deutsch, Deutsch - Englisch Wörterbuch: Buch- und Zeitverlag GmbH.	
Etymologisches botanisches Handwörterbuch: Wittstein	
Etymologisches Wörterbuch des altindoeuropaischen: Mayrhofer	Band 1 - 2
Etymologisches Wörterbuch des Deutschen: Deutscher Taschenbuch Verlag	

- Etymologisches Wörterbuch der französischen Sprache: Camillscheg
 Etymologisches Wörterbuch der slavischen Sprachen: Franz von Mikolisch
 Europäisches Medizinisches Wörterbuch Deutsch- Englisch- Spanisch- Franz.- Italienisch: Schattauer verlag
 Eurowörterbuch Simultan Dictionary Deutsch, Englisch, Französisch, Italienisch, Spanisch: Verlag Eurobooks
 Französisch – Deutsch, Deutsch – Französisches Wörterbuch: Prof. Dr. Karl Knauer, Dr Elisabeth Knauer
 Garten- und Zierbäume: ute york
 Gefährdete und geschützte Pflanzen: Wieland Schneider, Karl Wolfstetter
 Gefiederte Freunde: H. Wagner
 GEMOLL Griechisch Deutsches Schul- und Handwörterbuch: Wilhelm Gemoll
 Goldener Kosmos Tier- und Pflanzenführer: Aichele/ Schwelger-Zahradnik/ Cihar
 Grand dictionnaire encyclopédique Larousse
 Grand dictionnaire universale
 Grande dizionario italiana Dell uso De Mauro
 Grande dizionario encicopedico
 Grand Larousse de la langue francaise: Librairie Larousse Band 1 - 7
 Greek- English lexicon: Stuart Johnes, Mc Kenzie
 Griechisch Etymologisches Wörterbuch: Hjalmar Frisk Band 1 - 2
 GRIMM Deutsches Wörterbuch: Verlag von S. Hirzel, Leipzig Band 1 - 30
 Großer Naturführer in Farbe Pflanzen und Tiere: Christoph Needon, Dr. Johannes Petermann
 Großes EURO Wörterbuch Deutsch, Englisch, Französisch, Italienisch, Spanisch: Buch- und Zeitverlag
 Handlexikon der Medizin Band 1 - 2
 Handwörterbuch der giecheschen Sprache: Franz Passow
 Heilpflanzen und ihre Kräfte: William A.R. Thomson
 Klugge: Etymologisches Wörterbuch
 Knaurs Etymologisches Lexicon: Ursula Hermann
 Kürschner Lexikon der sechs Weltsprachen Deutsch. Engl. Franz. Ital. Span. Latein
 La grand encyclopédique: Lamirault editeurs Band 1 - 31
 Langenscheidt Enzyklopädisches Wörterbuch Band 1 - 4
 Langenscheidt Handwörterbuch Deutsch - Französisch, Französisch - Deutsch
 Langenscheidt Handwörterbuch Deutsch - Italienisch, Italienisch - Deutsch
 Langenscheidt Wörterbuch Deutsc – Sanskrit: Klaus Mylius
 Langenscheidt Wörterbuch Deutsch - Arabisch, Arabisch - Deutsch
 Langenscheidt Universalwörterbuch Bulgarisch - Deutsch, Deutsch -Bulgarisch
 Langenscheidt Universalwörterbuch Italienisch -Deutsch, Deutsch - Italienisch
 Langenscheidt Universalwörterbuch polnisch - Deutsch, Deutsch -polnisch
 Langenscheidt Universalwörterbuch Rumänisch - Deutsch, Deutsch - Rumänisch
 Langenscheidt Universalwörterbuch Russisch - Deutsch, Deutsch -Russisch
 Langenscheidt Universalwörterbuch Serbokroatisch - Deutsch, Deutsch -Serbokroatisch
 Langenscheidt Universalwörterbuch slowenisch - Deutsch, Deutsch - slowenisch
 Langenscheidt Universalwörterbuch Spanisch- Deutsch, Deutsch - Spanisch
 Langenscheidt Universalwörterbuch Neugriechisch - Deutch, Deutsch - Neugrieschisch
 Langenscheidt Universalwörterbuch Türkisch - Deutsch, Deutsch - Türkisch
 Langenscheidt Wörterbuch Sanskrit – Deutsch: Klaus Mylius
 Larousse Grosswörterbuch Dutsch - Französisch, Französisch – Deutsch : Pierre Grappin
 Lateinisch Deutsches Wörterbuch: Buch und Zeitverlags G.mbh
 Lateinisches etymologisches Wörterbuch: Walde – Hofmann Band 1 -2
 Lexicon Arabico - Latin
 Lexicon medicum Anglium-Russicum-Gallicum-Germanicum-Latinum-Polonum:
 Doc. DRA Med. Boleslawa Zlotnickiego
 Lexicon Persico - Latin
 Lexicon Medicum Latein, Englisch, Deutsch, Russisch, Pol. : polishmedical publishers
 Lexikon der Zimmerpflanzen und Kakteen: Edgar Gugenhan
 Meydan - Larousse: Büyük Lügat Ansiklopedia Band 1 - 12
 Meyers Enzyklopädisches Lexikon: Bibliografisches Institut Mannheim Band 1 - 32
 Nemezko - Russkii medizinskií slowar, Deutsch - Russisch medizinisches Wörterbuch
 Oxford Dictionary of english etymology edited by T.F.HOAD
 The Oxford english dictionary: edited by Bruchfield volume 1-22

Persian English & Urdu Dictionary: Stephens C. Paul	Band 1 - 2
Pflanzenkunde: Dr. Elisabeth Ewald	Band 1- 18
P. Larousse encyclopédique	
Pschyrembel Klinisches Wörterbuch: D. Gruyter Verlag	
Russian – English dictionary: P. Macura	Band 1 - 4
Russisches etymologisches Wörter buch: Max Vasmer	Band 1 - 3
Russische Wortkunde: Michael Aschenbrenner	
Russko – Nemezkii medizinskii slowar, Russisch - Deutsch medizinisches Wörterbuch	
Slownik etymologiczny polskiego: Aleksander Brückner	
Sowetskii enziklopeditcheskii Slowar: Sowetskaija	Band 1 - 2
Svenska DUDENBildlexikon: Biblographisches Institut Mannheim	
Sygkhrono Germano Elleniko Lexiko Deutsch Griechisch: Mandeson	
Taschenbuch der Ziersträucher: Jaroslav Hofman	
Taschenwörterbuch der englischen und deutschen Sprache: Schöffler - Weis	
Türkisch - Deutsches Wörterbuch: Karl Steuerwald	
Unsere Heilpflanzen: Prof. Dr. Hans Flück	
Vögel Europas: Jim Flegg und David Hosking	
Vullers: Lexicon Persico – Latinum	
Webster's New Encyclopedie Dictionary	
Weidmann Syrjänisch – Deutsches Wörterbuch	
Wörterbuch Italienisch – Deutsch, Deutsch – Italienisch: Isis Verlag	
Wörterbuch der Medizin Russisch – Deutsch, Deutsch – Russisch: Russo Moskau 1993	
Wörterbuch Kardiologie: Mydron G. Sulyma	
Wörterbuch Spanisch – Deutsch, Deuthsch – Spanisch: ISIS Verlag	
Wörterbuch Spanisch – Deutsch, Deuthsch – Spanisch: Buch- und Zeitverlag GmbH	
Zeidler Universal lexikon: akademische Druck- und Verlagsgesellschaft	Band 1 - 64

لغات بترتیب الفبای فارسی

صفحه	شماره لغت	لغت
1	1*	آ، ا / à
33	8*	آن، اون، این / *a-an-in
419	144*	آنیت، اناتیتس / *aétite, *aetite
385	137*	آنرو، ار، ارو بعنوان پیشوند / *aer-, *air-, *aero-, *airo-
389	138 *	آنروب / *aérobie, *aerobe
409	143*	آنروپلان / *aéroplane *aérophane
391	139*	آنروینامیک / *aérodynamique, *aerodynamics
401	142*	آنروفون / *aérophone, *aerophone
397	140*	آنرولوژی، آنرولوجی / *aérologie, *aerology
399	141*	آنرومتر / *aéromètre, *aerometer
33	10*	ا ب، ابس، آپو بعنوان پیشوند، / *ab-, *abs-, *apo-
35	12*	آباتور / *abat-jour
43	13*	آباتون / *abatton
71	23*	آبخوزا، آبخوسا، آنچسا، آنجوسا، آنخسا، آنخوسا، آنکوسا، ایو خلسا / *anchusa
59	18*	آبدوکسیون / *abduction
53	17*	آبدومن / *abdomen
91	32*	آبرازیو، آبرازیون / *abrasio, *abrasion
33	11*	آبرقیون، آفرقیون، آفرقیون، آبریون، آفریبیون / *enphorbion
93	34*	آبرویت، آبریت / *abrupt
91	33*	آبرون، ایزون / *aeizoon
109	36*	آبساتس / *absence
117	38*	آبستراکت، آبستره / *abstract, *abstrait
47	16*	آبسه / *abcés
97	35*	آبسیس / *abscissa, *abscisse
117	37*	آبسنیت، آسنین، / *absinth
79	26*	آبل، ابل، اویل، بل بصورت پسوند / *-able, *-ble, *-ible, *-uble
77	25*	آبلاسیون / *ablation
73	24*	آبلاکسیون / *ablactation
61	19*	آبل مسک (1) / *abelmuk
63	20*	آبل مسک (2) / *abelmusk
81	27*	آبنرمال / *abnormal
81	28*	آبنوس / *ebenus *abnus
45	15*	آبوت / *abbot
85	31*	آبورت، آبرتشن، آبورتمان / *abort, *abortion, *abortement
119	39*	آبوخلسا، بوغلصن، بوغلصا / *bugloss, *bouglosse, *buglossa
83	29*	آبونمان / *abonnement
83	30*	آبوننه / *abonné
45	14*	آبه، آبوت / *abbé, *abbot
65	21*	آبیوجنزیس / *abiogénèse, *abiogenesis
119	40*	آبیوز، آبوز / *abuse, *abus
71	22*	آبیون، آفیون، بیون، هبیون، اوپیوم / *opium
353	123*	آجوتان / *adjudant
463	194*	آجیو، آژیو / *agio
161	62*	آخات، آخاطس، آناخاطس، آگات / *achate, *achates, *akhates, *agate
529	222*	آخارس، آجاریکون، آغاریقون، غاریقون / *agarikon *agaric
529	221*	آخاطس، آناخاطس، آخاطس / *agate, *achate, *achates
529	223*	آخبون، آخیون / *ekhion, *echium

صفحة	شماره لغت	لغت
183	66*	 *acid, *acide, اسيد
195	68*	 *acide aminé اسيد آمينه
197	69*	 *acide ascorbigie اسيد آسكوربيك
199	70*	 *acide azotique, *azotic acid اسيد آزتيك
193	67*	 *acide acétique اسيد استيك
247	85*	 *acide urique, *uric acid اسيد اوريك
201	71*	 *acide borique, *boric acid اسيد بوريك
235	82*	 *acide salicylique, *salicylic acid اسيد ساليسيليك
243	84*	 *acide sulfurique, *sulfuric acid اسيد سولفوريك
217	76*	 *acide citrique, *citric acid اسيد سيتريك
239	83*	 *acide silicique, *silicic acid اسيد سيليسيليك
223	77*	 *acide formique, *formic acid اسيد فرميك
233	81*	 *acide phénique, *phenic acid اسيد فنيك
203	72*	 *acide carbonique, *carbonic acid اسيد كربنيك
215	75*	 *acide chromique, *chromic acid اسيد كروميك
207	73*	 *acide chlorique, *chloric acid اسيد كلريك
213	74*	 *acide chlorhydrique, *hydrochloric acid اسيد كلريدريك
225	78*	 *acide lactique, *lactic acid, / *acide lactique اسيد لكتيك
227	79*	 *acide mellique, *mellic acid اسيد ملنيك
231	80*	 *acide nitrique, *nitric acid اسيد نيتريك
3	2*	 *àcheal / اشوال
163	63*	 *Achille, *Achilles / آشيل
459	175*	 *agaric, غاريقون، اجاريكون، اخارس،
459	179*	 *agate, *achate, *achates, *akhates عقيق، اناغاطس، اناغاطس، اغاطيس،
459	173*	 *agallosche اغالوجن، اغالوجن، اغالود، اغالوخي، اغالوجي، ايقاتون
459	176*	 *agharsetes اغرسطس
461	188*	 *akar, *acre *agros اغريوس
461	185*	 *Augustus اغسطوس
459	178*	 *Augustus اغسطوس
459	182*	 *egglykys اغليقي، اغليقيش
423	156*	 *epithymon, *ephtymon, *epithyme افثيمون، افثيمون، افثيمون
421	146*	 *euphorbion *farfiun *afarbiun, *afarfiun افريون، افريون، افريون، افريون
421	154*	 *aphroselenites افروسالينيت، افروسالين، افروسالينوس
421	153*	 *priapsmos افريسيموس، فريسيموس
421	155*	 *absinthe افسنثين
421	152*	 *Plato *Plato افلاطون - افلاطون
421	151*	 *filica افلنجه، فلنجه، فلنجا
421	147*	 *aphyllum افليون
421	145*	 *acanthé, *acantha, افنتيون، افنتيا،
421	148*	 *epithymon, *ephtymon, *epithyme افثيمون، افثيمون، افثيمون
421	150*	 *apiol, *apium افبيوس
421	149*	 *opium, *opion افبيون، افبيون، افبيون
459	177*	 *akoron, افارون، افارون
459	172*	 *acacia, *akakia افاقيا، افاقيا
461	190*	 *ixus *aghsus اقسوس
461	191*	 *acté, *acte اقطي، خاما اقطي
459	174*	 *akantha leuke افنتالوفي، افنتا
459	183*	 *kanon, *ghanun, *aghnun اقنوم، قاتون، قاتون
423	157*	 *apollo, *apollon افولون، افولون، افولون
461	193*	 *hippomarathon, افومارتون، قومارتون
461	192*	 *aquamelis اقواملي، اقواملي
461	184*	 *ghonitos, *aghoniton, *aghonitun اقونيطون، قونيطي، قونيطن، اقونيت
459	180*	 *opobalsamon, *aghevilasmon اقويلاسمون

صفحه	شمار لغت	لغت
461	189*	اقیساقنتا <i>*oxyacantha</i>
121	41*	اک، اد، اف، اگ، ال، ات بعنوان پیشوند <i>*ac-, *ad-*af-, *ag-, *al-, *at-</i> ...
529	218*	اکس، اکو بعنوان پسوند <i>*ak-, *akis-, *acu-</i>
121	42*	اک بعنوان پسوند <i>*-ac, *-acos, *-acus, *-aco, *-ak, *-aque,</i>
137	49*	آکاتالپسی/ <i>*acatalepsie</i>
531	229*	اکاد <i>*Accad, *Akkad</i>
123	44*	آکادمی/ <i>*academy</i>
529	220*	اکار <i>*agraire, *agros, *acre</i>
123	45*	آکازو/ <i>*acajou</i>
121	43*	اکاسیا، اکاکیا، آفایا، <i>*acacia, *akakia</i>
125	46*	آکالیفا/ <i>*acalypha</i>
127	47*	اکانت، آکانتا، آکتا، <i>*acanthé, *acantha,</i>
127	48*	اکانتا لویکه، آکتالوقی <i>*akantha leuke</i>
529	219*	آکانتا لویکه، آکتالوقی <i>*akantha leuke</i>
273	94*	آکت <i>*act, *acte</i>
307	107*	اکتوالیته <i>*actualité, *actuality</i>
305	106*	اکتوالیسم <i>*actualisme, *actualism</i>
285	96*	آکتور <i>*actor, *acteur</i>
307	107b*	آکتول، اکتوال <i>*actuel(le), *actual</i>
283	95*	آکته، آقطی <i>*acté, *acte</i>
285	97*	آکتیف، آکتیو <i>*actif, *active</i>
295	103*	آکتینو تراپی <i>*actinothérapie, *actinotherapy</i>
287	99*	آکتینولوژی/ <i>*actinologie, *actinology</i>
289	100*	آکتینومیسیت، آکتینومیسس/ <i>*actinomycètes, *actinomyces</i>
291	101*	آکتینو ميسين/ <i>*actinomycine, *actinomycin</i>
293	102*	آکتینومیکوز، آکتینومیکوزیس/ <i>*actinomycose, *actinomycosis</i>
287	98*	آکتینیوم <i>*actinium</i>
303	105*	آکتیویته <i>*activité, *activity</i>
259	89*	اکر، اکرو بعنوان پیشوند <i>*acr-, *acro-</i>
261	90*	آکروبات <i>*acrobat</i>
267	91*	آکروباتی/ <i>*acrobatie</i>
539	232*	آکروپول، آکروپولیس <i>*Acropole, *Acropolis</i>
269	92*	آکرومگالی <i>*acromégalie, *acromegaly</i>
165	64*	آکرومیسین، آکرومیسین/ <i>*achromycine, *achromycin</i>
271	93*	آکریل <i>*acryle, *acrylic</i>
141	50*	آکسان، اکسنت/ <i>*accent</i>
539	233*	اکسولای تون، اسکولا یاتن، اکسولا ثن <i>*oxylapethon</i>
301	104*	آکسیون، اکشن/ <i>*action</i>
531	230*	اکلیون، اگلیون، انجیل <i>*evangelium, *evangel</i>
309	108*	اکو، اک، اکس، آکو بعنوان پیشوند <i>*acu-, *ak-, *akis-</i>
309	109*	اکوت، آکو <i>*aigu, *acute</i>
145	51	آکورد/ <i>*accord</i>
149	52*	آکوردئون/ <i>*accordéon</i>
533	231*	اکورون، افارون <i>*akoron</i>
253	88*	آکوستیک / <i>*acoustique, *acoustic</i>
151	53*	آکومولاتور/ <i>*accumulator, *accumulateur</i>
249	86*	آکونیت، آکونیتون، آفونیطون <i>*aconite, *aconit,</i>
251	87*	آکونیتین / <i>*aconitine</i>
425	162*	آگات، آخات، آخاطس، آنا غاطس <i>*agate, *achate, *, achates, *akhates</i>
423	160*	آگار آگار <i>*agar-agar</i>
425	161*	آگاریک <i>*agaric, *agarikon, *agharighon,</i>

صفحه	شماره لغت	لغت
423	158*	آگاس، عكه، عوتق، عكك، عكك *agace
423	159*	آگالوخ، آغالوخي، آغالوخن، آغالوجن، آغالود، آغالوش *agalloche
427	163*	آگاو *agave
493	206*	آگرانديسمان *agrandissement, *aggrandizement
491	205*	آگرر، آگرارين *agrarian, *agraire
455	171*	آگريسيون *aggression
453	170*	آگريگات *aggregat
497	207*	آگريمنت، آگريمنت *agrément, *agreement
503	209*	آگروس، آگر، آكار، آغريوس *ager, *acre, *agros
503	210*	آگروستيک، آغرسطيس *agrostis
501	208*	آگرونومي *agronomie, *agronomy
447	169*	آگلوتيناسيون *agglutination
469	199*	آگليون، آكليون، آجليون *evangelium*, *endgil, *andjeliun, *akliun, *agliun
477	201*	آگنوزي، آگنوزيا *agnosie, *agnosia
479	202*	آگنوستيسم *agnosticism, *agnosticisme
481	203*	آگنوستيک *agnostique, *agnostic
483	204*	آگورافوبي *agoraphobie, *agoraphobia
505	211*	آگوريدا *agurida, *ghureh
541	234*	آلسوند آل، آل *-al, *-el, *-ell, *-ale, *-alos *-aleios
541	235*	آل، آل، اول، پخوان بصورت شيميائي *-al, *-ol
545	236	پيشوند آل، آلو *-al, *-all, *-allo-
11	4*	آ لا / لا *à la
559	239*	آلارم *alarm, *alarme
563	240*	آلساندرا، اسکندر *Alexandre, *Alexander
13	5*	آلا کارت (à la carte)
17	6*	آلا گارسون / آلا گارسون *à la garçon
549	237*	آلامبيک، آلامبيق، آلامبيق، آلامبيک *alambique, *alambic
23	7*	آلامد *alamode
551	238*	آلانيوم، آلانيون، هنيوم، اينولا، اينول *alanium, *alanium, helenium, *inula *inule
563	241*	آلومالي، اومالي، اوومالي، اورمالي، النومالي *élécomeli, *elecomle
569	244*	آلبوم *album
569	245*	آلبومن، آلبومن *albumen
571	246*	آلبومين *albumin, *albumine
573	247*	آلبومينوئيد *albuminoide, *albuminoid
577	249*	آلبومينوري، آلبومينوريا *albuminurie, *albuminuria
575	248*	آلبومينوز *albuminose, *albuminous
565	242*	آلبينيسم *albinisme, *albinism
569	243*	آلبينو *albino
381	136*	آم، آمو، هم، همو پخوان پيشوند يا پسوند *aem-, *aim-, *hem- *haem-, *hemo-
507	212*	آمان، ديامان، دياموند، اداماس *aimant*, *diamant, *adamantis
509	213*	آن، اين، آن، ايان، پخوان پسوند *-ain, *-aigne, *-agne, *-an, *-ian, *-ien, *-ean
517	215*	آيرباس *airbus
379	135*	آيزون، آبرون، آبرون *aeizoon, *izun, *abrun
471	200*	اين، آن، ايان، پخوان پسوند *-agne, *-aigne, *-ain, *-an, *-ania, *-ian, *-ien
33	9*	عاطيس، عاغطيس، لحاغطوس، اناغطيس، عاغطيس، عاغطيس *atis, *gagate, *jet
461	186*	عقرب، اسکورپيون *scorpion, *skorpion
459	181*	عقيق، اغطس، اغاطيس، اغاطيس، اغاطيس *agate, *achate, *achates, *akhates

علائق اختصاری

adj.	adjective	صفات
Alb.	Albanian`	آلبانیایی
Amer.	American	آمریکائی
Ar.	Arabic	عربی
Aram.	Aramaic	ارامی
Assyr.	Assyrian	آسوری
Austr.	Austrian	اطریشی
Av.	Avestish	اوستانی
B.C.	before Christ	قبل از میلاد مسیح
Bul.	Bulgarian	بلغاری
Canad.	Canadian	کانادائی
Celt.	Celtic	سلتی
cent.	Century	سده، قرن
Chald.	Chaldean	کلده
Chin.	Chinese	چینی
comb.	combining,	ترکیب، ترکیبی
Croat.	Croatian	کرواتی
Cz.	Czech	چک
Dan.	Danish	دانمارکی
E.	east	شرق، شرقی
Eg.	English	انگلیسی
Egypt.	Egyptian	مصری
esp.	especially	اسپشیالاً، خصوصاً، خصوصی
F.	French	فرانسه
Fin.	Finnish	فنلاندی
G.	German	آلمانی
Got.	Gothic	گوتهیک
Gk.	Greek	یونانی
Gmc.	Germanic	ژرمن
Heb.	Hebrew	عبری
Hung.	Hungarian	مجاری
Ig.	Indo-german,	هندو ژرمن
	Indo-Aryan	هندو آریائی
Ind.	Indian	هندی
Ir.	Irish	ایرلندی
It.	Italian	ایتالیائی
Jap.	Japanese	ژاپنی
L.	Latin	لاتین
Latv.	Latvian	لتونی
Lith.	Lithuanian	لیتوانی
m. for middle as in:		مخفف میانه مثلاً:
mEg.	middle English	انگلیسی میانه
mF.	middle French	فرانسه میانه
mG.	middle German	آلمانی میانه
mL.	middle Latin	لاتین میانه
etc.		وغیره
nL.	Netherland,	هلندی، ندرلندى
	Hollaand	هلندى
	Norw. Norwgian	نروژی
o for old as in:		بمعناى قدیم در اول مثلاً:
oEg.	old English	انگلیسى قدیم
oEgypt.	old Egyptian	مصرى قدیم
oF.	old French	فرانسہ قدیم
oG.	old German	آلمانى قدیم
old.	old Indian	هندى قدیم
olr.	old Irish	ایرلندى قدیم
oL.	old Latin	لاتىن قدیم
oPer.	old Persian	فارسى قدیم
oSlov.	old Slavic	اسلاوى قدیم
etc..		وغیرہ
Pa.	Pahlavi(middle Persian)	پهلوی، زبان پهلوی
	Persian language by Sassanids)	(زبان پارسی ساسانیان)
Per.	Persian	فارسی
Pol.	Polish	لهستانى
Portl.	Portuguese	پرتغالى
Pref.	prefix	پيشوند
Prep.	Preposition	پيشوند
Rom.	Roman	رومی، زبان رومیان قدیم
Rus.	Russian	روسى
S.	south, southern	جنوب، جنوبى
Scand.	Scandinavian	لسكاندیناوى
Scot.	Scottish	فيسكاتلندى
Sem.	Semitic	سامى
Serb.	Serbian	سرېبى
Serbokr.	Serbocroatian	سربى و کروآتى
Skr.	Sanskrit	سنسكریت
Slav.	Slavic	اسلاوى
Southind	Southindian	هندجانبى
Sp.	Spanish	اسبانيائى
(s.s.)	soft S	حرف S با تلفظ نرم(تلفظ ز) مثل S در لغت باز
suff.	Suffix	پسونء
Sw.	Swedish	سوئدى
Tamil	Tamil	تمیل
Turk.	Turkish	تركى
Ukr.	Ukraine, Ukrainian	اوكرائنى
US	United States	ايالات متحده آمريكائى شمالى
USSR	Union of Soviets Republics	اتحاد جماهير سوياليستى شوروى (در سابق)